

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики музичного виховання та диригування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОДАТКОВИЙ ІНСТРУМЕНТ**

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014 Середня освіта
(за предметними спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Додатковий інструмент
Викладачі	Булда Марина Володимирівна кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва; Черепанин Мирон Васильович доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва;
Контактний телефон викладача	095.02.12.654; 095.640.40.15.
E-mail викладача	accomaryna81@gmail.com; duetconcertino@ukr.net
Формат дисципліни	Очна, заочна форма.
Обсяг дисципліни	12 кредитів – 360 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	10 годин

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Додатковий інструмент» забезпечує процес музично-педагогічної освіти **бакалавр**, формує їх професійний розвиток, який є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Курс навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» займає чільне місце серед фахових дисциплін інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів, які готують спеціалістів кваліфікації «викладач музичних дисциплін». Він відображає не лише педагогічну, але передусім виконавську спрямованість формування і розвитку музично-творчих навичок, специфіка яких полягає в поєднанні різних музично-виконавських дій. Вивчення названого курсу в умовах вищого навчального закладу передбачає актуалізацію та певну інтеграцію професійних знань і комплексний розвиток спеціальних практичних вмінь та навичок студентів, необхідних для удосконалення музично-педагогічної майстерності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади виконавського мистецтва та методичні принципи формування практичних навичок діяльності виконавця.

Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців із науково-теоретичними основами виконавської діяльності як виду мистецтва; формуванні широкого художнього музичного світогляду виконавця; удосконаленні технічних навичок, набутих у процесі практичних індивідуальних занять; забезпеченні методичної підготовки, необхідної для професійної діяльності виконавця, формуванні інтерпретаторських навичок у вивченні різнопланового навчально-художнього репертуару.

Основним завданням педагога в процесі виконавської підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва є формування вмінь, необхідних для роботи з учнями, в цьому полягає специфічна відмінність дисципліни «Додатковий інструмент» у вищому навчальному закладі педагогічно-мистецької освіти від аналогічної дисципліни, яка вивчається у музичних училищах та академіях. Програма «Додаткового інструменту» базується, насамперед, на інструментальній музиці, народних обробках та дитячому оригінальному репертуарі, оскільки майбутня діяльність викладача музичного мистецтва в якості виконавця-інструменталіста пов'язана з виступом в різних

шкільних ансамблях та оркестрах. Також, програмою курсу передбачено формування і розвиток навичок, які відповідають кваліфікації «викладач музичних дисциплін».

3. Мета та цілі курсу

Мета: вдосконалення професійної підготовки майбутнього викладача музичних дисциплін в мистецьких навчальних закладах, формування у студентів умінь та навичок, що дозволяють використовувати акордеон, баян в майбутній практичній та виконавській діяльності.

Завдання:

розвиток художнього мислення; формування практичних виконавських навичок; активізація творчих здібностей в різних сферах виконавської практики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

грамотно вивчати та виконувати різні за стилем, жанром та характером твори для акордеона, баяна, у роботі над якими здійснюється музичний та виконавський розвиток студентів; вірно ескізно вивчати якомога більшу кількість творів оригінального дитячого репертуару

Знати способи застосовування цих інструментів у роботі ансамблевого та оркестрового класу.

4. Компетентності

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетенцій:**

соціально-особистісні компетенції (СОК):

- здатність учитися;
- здатність до критики й самокритики;
- креативність, здатність до системного мислення;
- адаптивність і комунікабельність;
- наполегливість у досягненні мети;
- турбота про якість виконуваної роботи;
- толерантність.

загальнокультурні компетенції (ЗК):

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови;
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень;
- готовність використовувати знання сучасних проблем культури у вирішенні освітніх та професійних завдань;

- здатність самостійно набувати за допомогою інформаційних технологій і використовувати в практичній діяльності нові знання й уміння, в тому числі, в нових галузях знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності;
- готовність використовувати знання фундаментальних розділів української та світової культури і мистецтва в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії.

загальнопрофесійні компетенції (ЗПК):

- уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва;
- здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними та хореографічними шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) ;
- готовність використовувати індивідуальні креативні здібності для оригінального вирішення творчих завдань;
- готовність до систематизації узагальнення і розповсюдження методичного досвіду (вітчизняного і зарубіжного) в професійній сфері;
- готовність практично й оперативно застосовувати знання, вміння до конкретних професійних ситуацій;
- здатність формувати художньо-культурне середовище.

професійні компетенції (ПК):

- застосовувати професійно-профільні знання у репетиційній, концертно-виконавській, педагогічній та ансамблево-оркестровій практиці;
- використовувати професійно-профільні знання у виконавській та педагогічній діяльності;
- використовувати теоретичні знання та музичний матеріал різних епох для виконавської і педагогічної роботи;
- використовувати свої знання та навички у вихованні та навчанні дітей, сприяти формуванню їх естетичних поглядів та художніх смаків.

5. Результати навчання

- Вміти здійснювати педагогічну діяльність, застосовувати теоретичні знання з історії України, української культури, філософії, української та іноземної мов в процесі педагогічної діяльності, використовувати і аргументувати методи та прийоми викладання.
- Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на музичних інструментах, постановки голосу та техніки диригування.
- Вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань під час проходження практик.

- Володіння навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім репертуаром з диригування; найрізноманітнішим ансамблевим та інструментальним репертуаром різних епох, жанрів і стилів.
- Вміння аранжувати вокально-інструментальні твори для будь-якого складу хору; створювати обробки народних пісень для будь-якого складу хору способом гармонізації; виконувати хорові твори на інструменті.
- Володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних вікових груп.
- Здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для очної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин - 360 год
індивідуальні	120 академічних годин
самостійна робота	240 академічних годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I - VIII	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	I - IV	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	------------------	-------------	------------------

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу

Тема 1. Постановка рук, правильна посадка.	індивід.	методична – 4, 16; нотна – 13, 14, 15, 16, 20;	12	5	1-7 тиждень 1-го семестру
Тема 2. Гра вправ, гам та етюдів.	самост.	методична – 4, 5; нотна – 2, 3, 12, 13, 15;	21		
Тема 3. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	індивід.	методична – 1, 5, 7; нотна – 13, 14, 15, 16, 20;	10	5	8-15 тиждень 1-го семестру
Тема 4. Самостійна робота над різножанровим репертуаром	самост.	методична – 4, 5; нотна – 2, 3, 12, 13, 15;	21		
Тема 5. Опрацювання оригінальних творів з репертуару ДМШ	індивід.	методична – 1, 4; нотна – 2, 3, 9, 10, 15;	11	5	1-16 тиждень 2-го семестру
Тема 6. Розвиток практичних навичок читання з	самост.	методична – 5, 20; нотна – 4, 10, 15, 18;	23		

листа і ескізного опрацювання творів					
Змістовий модуль 2. Основні принципи звуковидобування на інструменті					
Тема 7. Оволодіння інструментом та основними принципами звуковидобування	індивід.	методична – 5, 6, 19; нотна – 7, 13, 14;	12	5	1-7 тиждень 3-го семестру
Тема 8. Вдосконалення техніки звуковидобування	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 9;	22		
Тема 9. Виховання: ритмічної чіткості	індивід.	методична – 1, 4, 5, 6; нотна – 2, 3, 9;	11	5	8-15 тиждень 3-го семестру
Тема 10. Виконання вправ на вироблення ритмічної чіткості	самост.	методична – 8, 19; нотна – 2, 3, 9, 18;	21		
Тема 11. Виконання штрихів в межах легато, нон легато, стаккато; динаміки в межах pp, p, mp, mf, f, ff	індивід.	методична – 1, 5, 6; нотна – 12, 13, 14;	10	5	1-16 тиждень 4-го семестру
Тема 12. Розвиток технічних навичок виконання штрихів	самост.	методична – 1, 4, 5, 6; нотна – 2, 3, 9;	22		
Тема 13. Досягнення загальної технічної бездоганності	індивід.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 9;	10	5	1-8 тиждень 5-го семестру
Тема 14. Досягнення легкості виконання	самост.	методична – 8, 19; нотна – 2, 3, 9, 18;	21		
Тема 15. Освоєння танцювальних різножанрових п'єс	індивід.	методична – 5; нотна – 15;	11		9-15 тиждень 5-го семестру
Тема 16. Практичні навички виконання оригінального дитячого репертуару	самост.	методична – 8, 19; нотна – 2, 3, 9, 18;	22		
Змістовий модуль 3. Робота над заліково-екзаменаційною програмою					
Тема 17. Підготовка до заліку та екзамену	індивід.	методична – 4, 5, 6, 8, 17, 19; нотна – 2, 3, 7, 9, 10, 12, 14, 15;	12	5	1-14 тиждень 6-го семестру

Тема 18. Самостійна робота над вдосконаленням техніки виконання творів	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 15;	22		
Тема 19. Вивчення різнохарактерних п'єс	індив.	методична – 4, 8, 19, 20; нотна – 10, 18;	10	5	1-14 тиждень 7-го семестру
Тема 20. Виконання всіх текстових вказівок	самост.	методична – 4, 5; нотна – 2, 3, 12, 13, 15;	23		
Тема 21 Робота над творами та технічно складними фрагментами	індив.	методична – 5, 6;; нотна – 2, 3, 9;	11	5	1-9 тиждень 8-го семестру
Тема 22. Досягнення сценічно-виконавської готовності до виступу	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 15;	22		

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Перевірка знань проводиться у вигляді семестрових заліків та екзаменів, на яких студентам належить виконати 2–3 твори згідно вимог. Також на підсумкових заняттях проводиться перевірка навичок оволодіння інструментом. В кінці курсу навчання проводиться <i>екзамен</i> . Максимальна кількість балів – 100, з яких 50 – це найвищий бал за екзамен, а інші 50 балів розподіляються на 2 проміжні контрольні заняття. Виконання оцінюється за наступними критеріями: Своєчасність виконання – 5 балів Повний обсяг виконання – 5 балів Якість виконання – 5 балів Креативний підхід – 5 балів Ініціативність – 5 балів Максимальна підсумкова оцінка – 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здача всіх проміжних етапів контролю

8. Політика курсу

У результаті вивчення курсу навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» студенти повинні **знати**:

- сутність використання додаткового інструменту у майбутній професії, проявляти до неї стійкий інтерес;
- специфіку використання інструменту у різних професійних сферах діяльності;

вміти:

- досконало виконувати музичні твори, самостійно вивчати сольний, оркестровий та ансамблевий репертуар;
- проводити репетиційну роботу та брати участь в ансамблевих та оркестрових колективах;

- використовувати додатковий інструмент у навчально-виховній роботі з дітьми в закладах мистецької освіти;
- застосовувати вивчений репертуар в організації дитячих мистецьких колективів;
- застосовувати базові теоретичні знання в практичній роботі з дітьми;
- використовувати інформаційно-комунікативні технології для вдосконалення виконавської діяльності;
- самостійно визначати завдання професійного та особистого розвитку, займатись самоосвітою, усвідомлено планувати підвищення своєї кваліфікації;

володіти:

- історичними відомостями про інструмент та спеціальною музичною термінологією;
- навиками гри на додатковому інструменті;
- різними видами техніки в сольному та ансамблевому виконавстві;
- базовими знаннями щодо вибору необхідного репертуару.

9. Рекомендована література

1. Акимов Ю. Школа игры на баяне / Юрий Тимофеевич Акимов. – М.: Советский композитор, 1983. – 207 с.
2. Вільчик Л. Альбом для дітей / Упор.: К. Жуков / Вінниця, Нова книга, 2004. – 42 с.
3. Власов В. Естрадно-джазові п'єси / Упор.: П. Серотюк. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 20 с.
4. Говорушко П. Основы игры на баяне / Петр Иванович Говорушко. – М.: Музыка, 1966. – 77 с.
5. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором: методичні поради / Леонід Миронович Горенко. – К.: Музична Україна, 1982. – 50 с.
6. Давидов М. Основы формування виконавської майстерності баяніста / Микола Андрійович Давидов. – К.: Музична Україна, 1983. – 69 с.
7. Двилянский М. Самоучитель игры на аккордеоне / Михаил Абрамович Двилянский. – М.: Советский композитор, 1992. – 117 с. .
8. Завьялов В. Баян и вопросы педагогики: Метод. пособие / Василий Родионович Завьялов. - М.: Музыка, 1971. – 55 с.
9. Корчевій О. П'єси для баяна та акордеона. – Омськ, 2008. – 36 с.
10. Кошнар М. Акордеон інтернет танго. – Раєцькі Теплиці, 2010. – 30 с.
11. Липе Ф. Искусство игры на баяне / Фридрих Липе. – М.: Музыка, 1985. – 158 с.
12. Лондонов П. Школа игры на аккордеоне / Петр Петрович Лондонов. – М.: Музыка, 1980. – 157 с.
13. Лушников В. Самоучитель игры на аккордеоне / Владимир Васильевич Лушников. - [2-е изд., стереотипное] – М. Музыка, 1991. – 158 с.
14. Мирек А. Самоучитель игры на аккордеоне / Альфред Мирек. – М.: Советский композитор, 1979. – 109 с.
15. Мірек А. Курс естрадної гри на акордеоні. – Москва, Велес, 1995. – 276 с.
16. Онегин А. Школа игры на баяне / Алексей Евсеевич Онеги. – М.: Музыка, 1969. – 303 с.
17. Сурков А. Пособие для начального обучения игре на готово-выборном баяне / Анатолий Алексеевич Сурков. – М.: Советский композитор, 1979. – 96 с.
18. Стоянович О. 20 сербських народних кола. – Белград, 2005. – 54 с.
19. Фейгин М. Индивидуальность ученика и искусство педагога / Мойсей Эммануилович Фейгин. – М. : Музыка, 1968. – 78 с.
20. Шахов Г. Игра по слуху, чтение с листа и транспортирование в классе баяна: Учеб. пособие / Геннадий Иванович Шахов. – М. : Музыка, 1987. - 190 с.
21. Юцевич Ю.Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

